

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ І ЙОГО РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Щепанська І.Р., студентка 3 курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Горіховський М.В., к.е.н., старший викладач Кам'янець-Подільського коледжу Економіки, права та інформаційних технологій

Кам'янець-Подільський податковий інститут

Прагнення до побудови в нашій країні ефективної податкової системи спонукає до відповідної організації податкового контролю як складової державного регулювання економіки. Необхідними ознаками будь-якої високорозвиненої системи контролю за дотриманням податкового законодавства є:

- створення структури фіскальної служби з орієнтацією на визначення категорій платників податків, а також чітка і прозора відповідальність по вертикалі усередині служби;
- ефективна робота з населенням, пов'язана з ознайомленням з податковим законодавством, допомога із заповнення звітності, декларацій тощо;
- наявність ефективної системи відбору платників податків для проведення контрольних перевірок, що дає можливість вибрати найоптимальніший напрям використання обмежених кадрових і матеріальних ресурсів фіскальних органів;
- ефективність податкових перевірок при мінімальних витратах зусиль і коштів на їхнє проведення;
- застосування ефективних форм, прийомів і методів податкових перевірок.

Податковий контроль – це окрема складова система управління податкової системи, що забезпечує дотримання діючого податкового законодавства з метою забезпечення грошовими ресурсами бюджету і державних цільових фондів.

Податковий контроль має дві складові:

- контроль за правильністю нарахування та своєчасністю сплати податків їх платниками;
- контроль за виконанням податкового законодавства фіскальними органами.

До основних функцій податкового контролю можна віднести наступні:

- облікову – забезпечує облік платників податків, предметів оподаткування, належних платежів бюджетам і цільовим державним фондам;
- профілактичну – забезпечує припинення та профілактику правопорушень в податковій сфері;

- інформаційну – слугує джерелом інформації для прийняття управлінських рішень;
- мобілізуючу – за підсумками податкового контролю дозволяє збільшити надходження до бюджетів та цільових державних фондів [2, с.115].

Метод податкового контролю можна охарактеризувати як спосіб здійснення податково-контрольних заходів. (рис.1.)

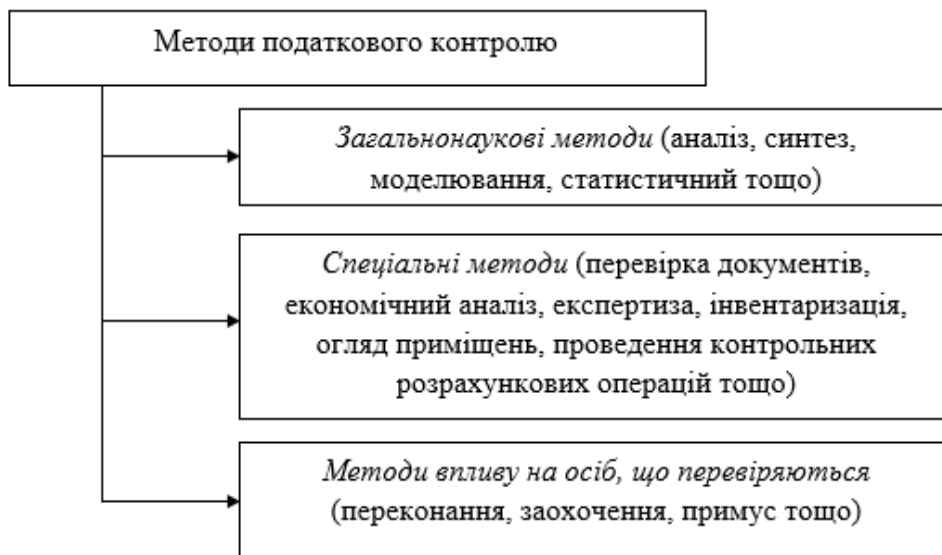

Рис.1. Методи податкового контролю

Податкова перевірка – це діяльність податкових та інших контролюючих органів у межах визначеної компетенції з метою встановлення правильності обчислення та сплати податків і зборів.

Документальна позапланова перевірка не передбачається у плані роботи контролюючого органу і проводиться за наявності хоча б однієї з підстав, визначених Податковим кодексом:

- отримано податкову інформацію, що свідчить про порушення платником податків валютного та іншого законодавства;
- платником податків не подано в установлений законом строк податкову декларацію, розрахунки, звіт про контрольовані операції або документацію з трансфертного ціноутворення, якщо їх подання передбачено законом;
- виявлено недостовірність даних, що містяться у податкових деклараціях, поданих платником податків тощо [3, ст. 78.1].

Фактичною вважається перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така перевірка здійснюється контролюючим органом щодо:

- дотримання норм законодавства з питань регулювання обігу готівки;
- порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій;
- ведення касових операцій;

- наявності ліцензій, патентів, свідоцтва, у тому числі про виробництво та обіг підакцизних товарів;
- дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами) [3, ст. 75.1.3].

Динаміку проведених податкових перевірок за 2016-2018 роки у розрізі видів наведено на рисунку 2.

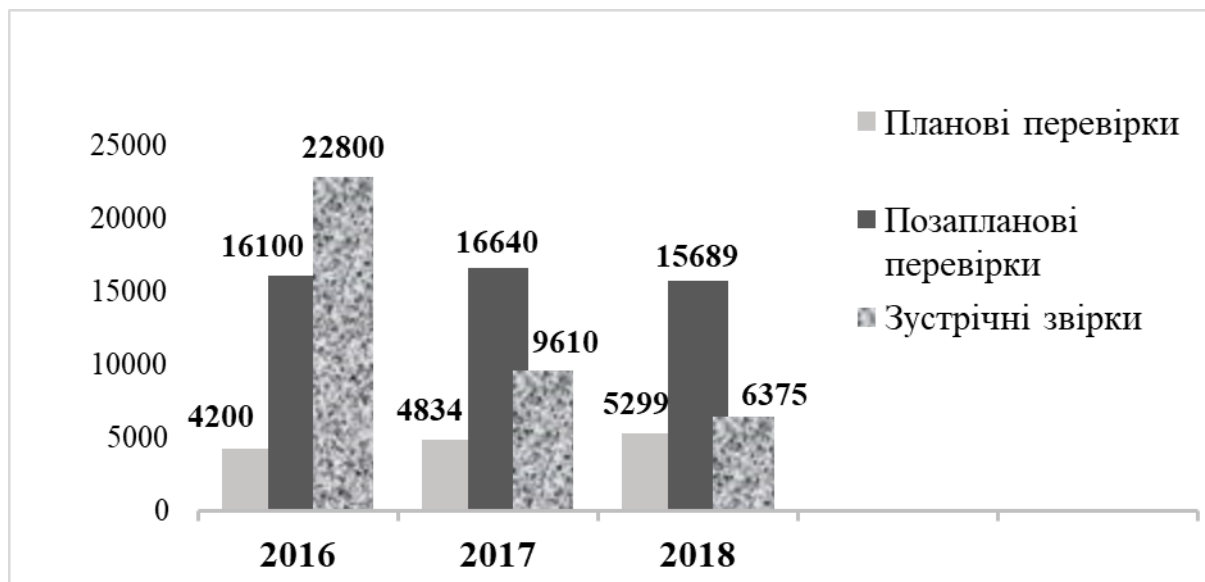

Рис. 2. Динаміка контрольних перевірок у 2016-2018 роках

Згідно чинного податкового законодавства України контролюючі органи мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки.

Але, для системи податкового контролю України є притаманні певні проблемні аспекти:

- недостатня прозорість діяльності суб'єктів господарювання,
- незацікавленість органів податкового контролю у здійсненні якісних перевірок,
- впровадження превентивних заходів щодо запобігання порушенням у сфері податкового законодавства,
- відсутність співпраці та взаєморозуміння між органами податкового контролю та платниками податків, в результаті чого сформувалась недовіра населення до системи податкового контролю в цілому.

Тому, шляхами вдосконалення контрольної діяльності податкових органів є [1]:

- чітке законодавче визначення повноважень, меж та способу здійснення податкового контролю;
- встановлення прозорого правового статусу учасників контрольної діяльності;

- достатній рівень урегульованості процедурно-процесуальної регламентації контрольної діяльності;
- встановлення різних адміністративних процедур податкового контролю відповідно до його напрямків;
- здійснення податкового контролю відповідно до чітко визначених цілей, завдань, форм та термінів контролю.

У сучасних умовах підприємництва, ведення бізнесу, господарювання податковий контроль потребує значної уваги. Необхідність удосконалювати податкове законодавство має стояти на першому місці. Податковий контроль є санкційним заходом впливу в разі порушення норм податкового законодавства. Головним складовим елементом контролю над податками є облік платників податків, бо його метою є усунення можливості ухилення від сплати податків.

Таким чином, податковий контроль є важливим напрямом та складовою частиною податкового менеджменту. Його основне призначення полягає у забезпеченні суворого контролю за дотриманням норм податкового законодавства щодо сплати податків і зборів. Система податкового контролю дозволяє забезпечити більш ефективне надходження податків і зборів до бюджету держави.

Література

1. Дмитренко Г.В. Державний фінансовий контроль в Україні (податковий, казначейський, бюджетний): монографія. Київ: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2016. 176 с.
2. Дубовик О. Ю. Податковий менеджмент у схемах і таблицях: Навчальний посібник. – Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 248 с.
3. Податковий кодекс України. Закон України, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>